

Aan: Colleges en raadsleden van de deelnemende gemeente aan de Gemeenschappelijke Regeling NRIJ

Via: De colleges van B&W

Van: Het Algemeen bestuur Natuur- en Recreatieschap IJsselmonde

Onderwerp: Informatie betreffende opvolging afspraken Intentie overeenkomst april 2018 en strategisch kader NRIJ

Kenmerk: Z20-472

D.d.: 20 januari 2020

Geacht College, geachte leden van de Raad,

In het jaar 2016 hebben de gemeente Rotterdam en de provincie Zuid-Holland aangegeven uit het Natuur- en recreatieschap IJsselmonde (verder: NRIJ) te willen treden. Het NRIJ is de gemeenschappelijke regeling (verder: GR) die het beheer van de gemeentelijke natuur- en recreatiegebieden op het eiland IJsselmonde uitvoert.

De (financiële) afspraken van het NRIJ met de gemeente Rotterdam en de provincie Zuid-Holland over hun uittredingen zijn vastgelegd in respectievelijk:

1. de “Hoofdlijnen Overeenkomst Uittreding gemeente Rotterdam uit NRIJ, d.d. 29 mei 2017” en
2. de “Overeenkomst ten behoeve van financiering recreatiebeheer, d.d. 9 december 2016”.

De uittreding was effectief per 1-1-2018. Naar aanleiding van de nieuw ontstane situatie hebben de vijf deelnemende gemeenten van het NRIJ; Albrandswaard, Barendrecht, Hendrik-Ido-Ambacht, Ridderkerk en Zwijndrecht op 11 april 2018 samen de ‘Intentieovereenkomst NRIJ’ gesloten.

De uittreding heeft, zoals destijds is behandeld, consequenties voor de wijze waarop het NRIJ kijkt naar de toekomst. Deze brief beschrijft in het kort hoe we opvolging hebben gegeven aan de Intentieovereenkomst en schetst het strategisch kader voor een duurzame toekomst van de natuur- en recreatiegebieden van het NRIJ.

Context NRIJ en uittreding

Het NRIJ beheert circa 710 ha natuur- en recreatiegebieden op IJsselmonde, gelegen binnen de vijf deelnemende gemeenten. Het NRIJ is een gemeenschappelijke regeling met een Dagelijks - en Algemeen Bestuur. De begroting van het NRIJ bedraagt voor 2020 in totaal afgerond € 3,37 mln. (lasten). De baten bestaan voor bijna 80% uit ‘algemene dekkingsmiddelen’, ofwel bijdragen van de 5 deelnemers en subsidies van de uitgetreden partners Rotterdam en Zuid-Holland.

Zowel gemeente Rotterdam als provincie Zuid-Holland hebben zich bij hun uittreden bij overeenkomst (naar rato van deelnemers) gecommitteerd tot financiële bijdragen tot en met 2025. De continuïteit van bijdragen daarna is onzeker, maar het gezamenlijk belang is evident. De NRIJ-gebieden liggen op IJsselmonde als groene longen in een stedelijke omgeving. Alle partijen, inclusief de uitgetreden partijen, vinden het resterende groen steeds belangrijker voor de gezondheid van hun bevolking. Om dit belang ook in de praktijk te brengen blijft een goede samenwerking nodig.

Opvolging Intentieovereenkomst

De Intentieovereenkomst uit 2018 bevat uitgangspunten en actiepunten voor de transitie naar een toekomstbestendig NRIJ. Het bestuur heeft in 2019 een kwartiermaker aangesteld om deze punten te vertalen naar concrete en gedragen keuzes voor de toekomstige organisatie. In dialoog met betrokkenen heeft de kwartiermaker een strategisch kader opgesteld en bouwstenen benoemd voor een transitie. Hierna worden het strategisch kader en de zes bouwstenen voor de transitie van het NRIJ beschreven.

Strategisch kader

De uitgangspunten uit de intentieovereenkomst benoemen het publieke belang van de instandhouding van de natuurgebieden op IJsselmonde, de voordelen van de samenwerking en het in vertrouwen gezamenlijk managen van de situatie na uittreding. Aan de diverse betrokkenen is de vraag gesteld: waarom het NRIJ? Uit de antwoorden op deze vraag blijkt een grote mate van consensus.

De groengebieden op IJsselmonde zijn, ongeacht wie de eigenaar of beheerder is, een steeds hoger gewaardeerd onderdeel van het eiland. Deze gebieden vormen samen de laatste open ruimte, de plaats voor gezonde vormen van recreatie, sport, rust en biodiversiteit. De gebieden staan duidelijk onder druk vanwege de vele andere ruimtelijke opgaven. Het behoud van de groengebieden is dan ook het belangrijkste doel van de 'Toekomstvisie Landschapspark Eiland IJsselmonde' van de Landschapstafel. Afstemmen van het beheer hoort hierbij.

Met de ambitie om zo veel mogelijk bewoners te laten recreëren in het groen is kwaliteit en variatie in voorzieningen nodig. De deelnemende gemeenten hebben elk ambities op het gebied van biodiversiteit, hittestress, luchtkwaliteit en waterberging, natuureducatie en kwetsbare doelgroepen, en dat alles met beperkte middelen. Het zo veel mogelijk gelijk houden van de gemeentelijke bijdrage is een vertrekpunt voor NRIJ. Om alle ambities in het groen vorm te geven én kwaliteit toe te voegen, moeten we als gemeenten dichter op het beheer van de groengebieden zitten. Gemeenten combineren dan interne en externe expertise en geven een gerichte beheeropdracht aan het NRIJ die in direct verband staat met de gemeentedoelen.

Dit vraagt een blijvende en flexibele samenwerking in beheer en sturing op de kosten, type en uitvoering van het beheer. Daarnaast heeft een uitvoerende partij behoefte aan voorspelbaarheid om meerjarige investeringen te kunnen doen in bijvoorbeeld personeel en materiaal. Hierin wordt een compromis gezocht.

Samengevat leiden de strategische overwegingen tot het volgende beeld.

In de Randstad groeit de vraag naar aantrekkelijke, samenhangende en goed bereikbare groengebieden die betaalbaar zijn in beheer. Waar we binnen de Landschapstafel afstemmen over beschermen van groen, over inrichting en over voorzieningen, zorgen we binnen NRIJ voor passend, flexibel en betaalbaar beheer. Wij zijn NRIJ, want:

- *de burger ziet het liefst één doorgaand natuur- recreatiegebied, zonder gemeentegrenzen;*
- *we zien dat kwalitatief goed beheer een voorwaarde is voor versterking van onze gezamenlijke groengebieden;*
- *we kunnen het buitengebied gezamenlijk efficiënter beheren dan individueel vanuit ons stedelijk groen;*
- *we kiezen samen het beheer, de beheerder en de samenwerkingsvorm.*

Bouwstenen voor de toekomst

In de intentieovereenkomst van 11 april 2018 is afgesproken om:

1. “De samenwerking in het NRIJ tenminste tot 2022 in de huidige vorm te continueren”.
2. “De samenwerking van het NRIJ met Staatsbosbeheer te evalueren “
3. “De periode tot 2022 te gebruiken om de mogelijke toekomststrategieën voor de lange termijn van het schap te verkennen”, waarin aandacht voor:
 - a. de taakverdeling tussen Landschapstafel en NRIJ
 - b. een visie op de toekomstige samenwerking
 - c. een samenwerkingsagenda;
4. “Het onderzoeken van besparingsmogelijkheden voor het schap” vanwege de teruglopende bijdragen.

De kwartiermaker is gevraagd om te komen tot voorstellen voor een transitie naar een toekomstgericht recreatieschap. Dat heeft geleid tot de volgende concrete bouwstenen, zoals vastgesteld door het Algemeen Bestuur:

1. Een bestuurssecretaris wordt aangesteld in directe dienst van het NRIJ, als rechterhand van het bestuur en als uitvoerend ‘manager’ van de bouwstenen.

Hiermee wordt opvolging gegeven aan de vraag betreffende de scheiding van opdracht nemende en opdracht gevende rol van Staatsbosbeheer.

2. De advies- & ontwikkeltaak uit NRIJ wordt naar de deelnemende gemeente(n) gebracht. voor zover deze niet direct gekoppeld is aan de kerntaak beheer. In de praktijk is er vanuit NRIJ nauwelijks nog gebiedsontwikkeling dus dit leidt niet tot extra werkdruk bij deelnemende gemeente(n) die nu waar nodig wel het initiatief kan nemen. Hiermee vervalt ook de (zelfstandige) deelname van het NRIJ aan de ontwikkel- en beleidsgerichte Landschapstafel.

3. De beleidsdoelen van het NRIJ worden aan de uitvoerder meegegeven in een kaderbrief, maximaal

éénmaal per collegeperiode.

Hiermee wordt gestreefd naar een beleidsarme, vereenvoudigde beheertaak en efficiëntere besturing van het NRIJ. Gemeenten pakken dan zelf een grotere rol in beleidsvorming en de daarbij passende opdrachtverlening

4. De opdrachtnemer voor het terreinbeheer wordt telkens gecontracteerd voor 2x4 jaar, met een tussentijdse evaluatie na de eerste 4 jaar.

De wijze van beheer, de selectie van de beheerder en de vorm van samenwerking is een keuze van het bestuur. Deze visie op samenwerking is een compromis tussen het belang van het NRIJ en de beheerder.

5. NRIJ gaat over tot een toekomstbestendig fysiek terreinbeheer, met een taakstellende besparing, oplopend tot 20% in 2025. Hierin worden toekomstgerichte thema's zoals (niet limitatief) biodiversiteit, 'verruiging', hittestress, mate van verharding, mate van afvalinzameling en mate van toezicht etc. betrokken.

Deze bouwsteen is budgetneutraal tot 2026; eventuele gerealiseerde besparingen worden geïnvesteerd in pilotprojecten voor de nieuwe vorm van beheer, gebaseerd op de toekomstthema's. Per 2026 moet de nieuwe werkwijze voor beheer zijn uitgewerkt en geïmplementeerd.

6. Eén keer per collegeperiode moeten mutaties in het beheerareaal mogelijk zijn. Voor deze mutaties wordt een efficiënte en correcte procedure ontwikkeld.

Inzichten op (het beheer van) 'groengebieden' kunnen uiteraard wijzigen en deze procedure moet, op basis van strikte en duidelijke criteria, het inbrengen/onttrekken van gebieden aan het NRIJ vereenvoudigen.

Uitrollen transitie NRIJ

De bouwstenen worden in de periode 2020- 2025 nader uitgewerkt en uitgevoerd, zodat wij per 2026 organisatorisch en financieel klaar zijn voor een toekomstbestendig en duurzaam groenbeheer op IJsselmonde.

Tijdens de transitie worden de groenbeheerders vanuit de deelnemende gemeenten betrokken bij de opdrachten aan het recreatieschap. Zo kunnen slimmere, integrale keuzes worden gemaakt bij de inrichting en het beheer van groen- en recreatiegebieden die in verband staan met de beleidsdoelen en gebieden van de gemeente. Gedurende 2020 wordt volgens afspraak ook de samenwerking met Staatsbosbeheer geëvalueerd en besloten of, en in welke vorm, Staatsbosbeheer de samenwerkingspartner blijft in het licht van de nieuwe kaders.

Aandachtspunten voor de toekomst van de groengebieden

Het NRIJ heeft op IJsselmonde meerdere natuur- en recreatiegebieden in beheer, soms grenzend aan (groene) gebieden van andere eigenaren/beheerders zoals Zuid-Hollands Landschap of Staatsbosbeheer. Daardoor is op een aantal plaatsen een groter en aaneengesloten areaal aan groen ontstaan. NRIJ merkt dat de druk op de groene gebieden toeneemt en dat er behoefte is aan een

duidelijk 'label' per gebied. Dat label schetst voor welke doelgroepen het gebied is en welke functies en (recreatief of maatschappelijk) gebruik al dan niet is toegestaan.

NRIJ heeft de ambitie om nog meer samenhang te creëren door het streven naar grotere en verbonden gebieden. Dit komt zowel de beleving van de burger als de efficiëntie van het beheer ten goede. Dit kan betekenen dat enerzijds gebieden worden toegevoegd en anderzijds (kleinere, versnipperde) arealen worden afgestoten of in samenwerking met/door anderen worden beheerd. Deze visie wordt nader uitgewerkt in overleg met andere belanghebbenden (zoals andere de terreinbeheerders, Rotterdam en Zuid-Holland). Deze lijn past in het koppelen van gebieden ten behoeve van een groenblauw netwerk in de Randstad.

= = = =